

ריצוי ציץ בסוגיית זקני דרום [כ"ב-כ"ג]

הרב בנימין חבבו

א.

לך רב נחמן: כי קתני הציץ מרצה - אדיחיד. ואיבעית אימא: אפילו תימא בציבור, בהנך דלא קביע לה זמן. ולפי"ז היה נראה לומר, שכל דברי רש"י בסוגיין לז"ד הם אליבא דמ"ד דחוייהא.

ולפי"ז נראה לומר, שמה שבציבור זה לכתחילה וביחיד כדיעבד הוא מטעם ההיתר בציבור להקריב מ"במועדו", אך לרצוי הציץ אין נפק"מ אי יחיד או ציבור דבתרווייהו מרצה משום ציץ. וע"פ זה מובנים דברי ז"ד "מתוך שמרצה בציבור מרצה נמי ביחיד" – מתוך שמצינו שציץ מרצה בציבור שמענו דמהני ציץ לרצות.

אך מדקדוק לשון רש"י ד"ה 'מתוך שמרצה בציבור' שכתב: "לכתחילה", נראה שגם בריצוי הציץ יש לכתחילה ובדיעבד, וגם עצם הבאת הקרבן לכתחילה בציבור היתרו תלוי בציץ! אך אין הדברים מוכרחים דאפשר לומר דמה שכתב רש"י 'לכתחילה', כוונתו להיתר 'במועדו', ולא לעניין הריצוי בציץ, והיתר הציץ שווה בין לכתחילה ובין כדיעבד.

"טמא פסול. אמרו זקני דרום: לא שנו אלא טמא שרץ, אבל טמא מת מתוך שמרצה בציבור מרצה נמי ביחיד. אי הכי, טמא שרץ נמי ליתי בקל וחומר מטמא מת, מה טמא מת שטעון הזאה שלישי ושביעי - מרצה, טמא שרץ שאינו טעון הזאה ג' ושביעי - אינו דין שמרצה!"

מדקדוק לשונם לא התייחסנו לאיכות ההיתר בצבור אי הוי דחוייה או הותרה אלא דווקא לריצויו.

כתב רש"י ד"ה 'מרצה ביחיד': "דיעבד ע"י שהציץ מרצה עליו...". מבואר מדבריו שדווקא הציץ הוא זה שגורם להכשר. וביומא ו' ע"ב נחלקו רב ששת ור"נ אי טומאה הותרה בציבור או דחוייה, ואי דחוייה הבינה הגמ' דבעי ציץ ואי הותרה לא בעינן ריצוי ציץ, ולכן הקשתה על ר"נ דאמר הותרה: "תא שמע: על מה הציץ מרצה - על הדם ועל הבשר ועל החלב שנטמא, בין בשוגג בין במזיד, בין באונס בין ברצון, בין ביחיד בין בציבור. ואי סלקא דעתך טומאה היתר היא בציבור - למה לי לרצוויי? - אמר

ב.

עוון טומאה שהותרה מכללה בציבור. ברור שריצוי זה כולל גם את האסור בהקרבה, כריצוי הציץ על דם שנטמא בטומאת מת בקרבן יחיד, כמובא ביומא שם ובפסחים ט"ז: "ת"ש על מה הציץ מרצה על הדם ועל הבשר ועל החלב שנטמא בין בשגגה

ריצוי הציץ מובא בכמה מקומות בש"ס ונלמד מהברייתא אצלנו [כ"ג עמוד א']:

תא שמע: 'ונשא אהרן את עוון הקדשים', וכי איזהו עון נושא? אם עוון פיגול, הרי כבר נאמר: 'לא יחשב', אם עוון נותר, הרי כבר נאמר: 'לא ירצה', הא אינו נושא אלא

א. ואינו דוחק דהרי תלו ז"ד ב'מתוך שמרצה בציבור' [ואם נסביר שציבור שאין קבוע לו זמן מה מעליותא יש בו יותר מקרבן יחיד].

בין במזיד בין באונס בין ברצון בין ביחיד בין בציבור".

בזבחים מ"ה ע"א-ב': "ת"ר: דם שנטמא וזרקו, בשוגג - הורצה, במזיד - לא הורצה; בד"א - ביחיד, אבל בציבור - בין בשוגג בין במזיד הורצה, ובעובדי כוכבים - בין בשוגג ובין במזיד לא הורצה". וברש"י ד"ה 'במזיד לא הורצה': "קנסא דרבנן הוא, ולא שיביא אחר, דא"כ נמצאו ב"ד מתנין לעקור דבר מן התורה ולהביא חולין לעזרה, אלא לא הורצה להתיר בשר באכילה אבל בעלים נתכפרו והכי אמר לה שמואל במס' יבמות (דף ז). ובגיטין נ"ד. בד"ה 'במזיד לא הורצה' הוסיף רש"י: "מדרבנן וקנסא הוא לאסור בשר באכילה אבל בעלים נתכפרו, והך זריקת מזיד איסורא דרבנן היא דמדאורייתא זורק לכתחילה דהציץ מרצה". ונראה ש'ונשא אהרן עליו' כולל גם היתר אכילה וגם זריקה לכתחילה, ואין בזה נפק"מ בין יחיד לציבור או אסור ומותר בהקרבה לענין ריצוי הציץ, דבכל גווני אחר שעלה למזבח מרוצה הוא ע"י הציץ. ולכאורה אפילו נטמא הדם במזיד זורקים את דמו, דלהביא קרבן אחר הוי חולין בעזרה, וכדעת רבי שילא בפסחים פ' ע"ב שם אי זרקו במזיד הורצה. [אך לרבינא שסבר זרקו במזיד לא הורצה רק בדיעבד].

בגמ' ד' כ"ג הקשתה על זקני דרום: "ואיכא דדייק ומייתי הכי, 'עון הקדשים' אין, 'עון מקדישין' לא, מאי טומאה, אילימא טומאת שרץ, מי אישתריא בציבור, אלא לאו טומאת מת, ועון קדשים אין עון מקדישים לא!" וענו זקני דרום: "לעולם טומאת שרץ ושם טומאה בעולם":

לפי"ז מה שאמרנו שיותר לזרוק הדם לרבי שילא, או שכשר בשוגג בדיעבד לרבינא, לכאורה לא נאמר אלא בטומאת הקדשים

בלבד ולא המקדישים.

ויש להקשות לזקני דרום [אף שתירצו שהחילוק הוא רק בטומאת שרץ], אם בפסוק מדובר דווקא על עון קדשים ולא מקדישים מנא לן שמרצה גם על מקדישים בשאר טומאות? צריך לומר שטומאת קדשים מצאנו שמקריב בציבור מ'במועדו', ומוכרח הדבר דמיתכפרי דאי לאו הכי למה הוא בא ולא היתה תורה מצוה להביא. אך לפי"ז אמאי לא נימא שגם מרצה מ'במועדו' ללא צורך בציץ?

בברייתא לעיל שנינו: "על מה הציץ מרצה ... הא אינו נושא אלא עון טומאה שהותרה מכללה בציבור". ואמר רש"י [בד"ה 'הא אינו נושא']: "הא, כלומר הנה מצינו שאינו נושא אלא עון הטומאה, ויש טעם לדבר ליתן נשיאת פסול קדשים זה על טומאה הואיל ומצינו לה היתר אחר שהותרה מכללה בציבור לכתחילה הילכך יחיד שלא הותרה אצלו יבא הציץ וירצה בדיעבד". משמע לפי"ז שרצוי הציץ עולה גם על המותר בהקרבה. ולכאורה 'במועדו' דבר במפורש דוקא על עון מקדישים בציבור ולכן נמצאנו למדים שגם ריצוי הציץ עולה אף על מקדישים. – וא"כ אף שלמדנו מ'במועדו' לא די בכך ללא ריצוי הציץ – וכך סברו זקני דרום וע"כ מרצה גם על מקדישים ביחיד.

אולם אכתי צריך תלמוד, אי ילפינן טומאה שהותרה מכללה למה לחלק בין קדשים למקדישים ויכפר בקדשים יותר מבמקדישים בטומאות שאין להם היתר בציבור? אמנם לז"ד אה"נ כל מה שאין מכפר הוא דוקא על טומאת כהן בשרץ אולם כל היכא דאיכא דחית טומאה איכא נמי כפרת ציץ וליסוד זה לא התרנו מעולם בציץ יותר ממה שנדחית טומאה בציבור ולכן לא מהני, לדרך זו, לטומאת מגע של זב ומצורע בקדשים. לפי מה שהתבאר אכן מכפר הציץ תמיד בטומאת מת וכל הנפק"מ

לרבותינו ש'ונשא אהרן' כולל יותר מ'במועדו', משום שהוא פשט הפסוק בסופו: "אשר יקדישו בניי לכל מתנת קדישהם", ורק למדנו מ'במועדו' איזו טומאה הותרה מכללה בציבור והיא טומאת מת בדוקא [אך להלן יבואר יותר].

לכתחילה ובדיעבד היא רק אי שרי להביא את הקרבן מטעם 'במועדו' או לאו. אך גם לז"ד יצא ש'ונשא אהרון את עון הקדשים' פעלנו יותר מ'במועדו', משום שכפרנו גם ביחיד ובציבור דלא קבוע להם זמן, שאינו יכול להלמד מבמועדו. והאי דקים להו

ג.

רב אשי דהוא 'עון קדשים' ולא מקדישים. ונראה שסברה זו היא מילתא דפשיטא ודבר מוסכם. ובירושלמי [פסחים פ"ז ה"ה וה"ז] מובא בהדיא בשם רבי אושעיה ולא רק מדקדוק הלשון.

עוד קשה כיצד יתכן בכלל ריצוי ציץ במקדישים אי הוי מיעוטא מהפסוק?

ע"כ נראה שהוא מדוקדק מהברייתא, שהיא שללה דווקא פיגול ונותר מ'עון הקדשים' ולא מקדישים, דאיכא הרבה דוגמאות אחרות של מקדישים, ועל כרחך אין זה מיעוט של מקדישים, אלא שבא בעיקרו בכל מצב לכפר על עון קדשים בטומאה, שהיא בעצם כלל הטומאה שהותרה מכללה בציבור בטומאת מת, וב'מקדישים' כל חד כדיניה, ונשתנה דינה של טומאת מת משאר טומאות, דבטומאת מת דמקדישים מפורש בלימוד של 'במועדו'.

הנה בגמ' כ"ג ע"ב 'ואיכא דדייק ומייתי הכי: 'עון הקדשים' אין 'עון מקדישין' לא מאי טומאה אילימא טומאת שרץ מי אישתריא בציבור אלא לאו טומאת מת ועון קדשים אין עון מקדישים לו', וזאת מקשים על ז"ד, ותירצו: "שם טומאה בעולם". וברשי: ואיכא דדייק - לישנא דקראי ומייתינא להך תיובתא דברייתא לזקני דרום וסייעתא לרמי בר חמא. ועולה מדברי רש"י אלו, דזהו דקדוק בדברי הברייתא שהובאה לעיל בגמ' על מה הציץ וכו'. ועולה לדקדוק זה מהברייתא חילוק בריצוי בין קדשים למקדישים. וצ"ב היאך זה מדוקדק מהברייתא?

כמו כן במנחות כ"ה ע"א מובא בשם רב אשי כתירוץ לקושיא, מדוע 'ונשא אהרן' לא מלמד שציץ מרצה כשעבד ביד שמאל, ואיננו דקדוק בברייתא שהרי שואלת הגמ' מדוע הברייתא עצמה לא נקטה שמאל, וענה

ד.

ה'איכא דדייק' והעמידה 'שם טומאה בעולם' ולא דוקא בטומאת מת, ולעיל תי' הגמ' הכי בניגוד לדקדוק שהיה ראייה לז"ד וקושיא לרב"ח, על כרחך שהמקשן שם דסבר דהיא ראייה לז"ד, לא ס"ל דאיכא לאוקמא ב'שם טומאה בעולם'.

ונראה א"כ שהם שתי אוקמתות בז"ד, דקמא סברה דדוקא בטומאת מת איכא 'ונשא אהרון', ול'איכא דדייק' מרצה בטומאת

עכ"פ יוצא שציץ מרצה גם על טומאת קדשים בשרץ, ולא כמו שרצינו לומר, ש'ונשא אהרן' קאי דוקא בטומאת מת. והיה נ"ל שגוף הדקדוק 'ולא מקדישים', אינו כסגנון הגמ' לעיל אליבא דז"ד, שהקשתה מהברייתא ד'על מה הציץ מרצה' על רמי בר חמא, וכן הלשון 'ואיכא דדייק ומייתי הכי' מורה דפליגי בהכי. ועוד ראייה לכך, מהא דדחתה הגמ' אליבא דז"ד את

קדשים גם בטומאת שרץ.

אך אי אפשר לומר כן דהא לעיל מיניה [כ"ג]. שאלה הגמ' על ז"ד "מיתבי, מפני שאמרו: נזיר ועושה פסח הציץ מרצה על טומאת דם ואין הציץ מרצה על טומאת הגוף... ותירצה: "לא, אי דאיטמו בעלים במת ה"נ, הכא במאי עסקינן כגון שנטמא כהן בשרץ." וא"כ מה שאמרה המשנה שהציץ מרצה על טומאת דם מדובר בטומאת שרץ שלא הותרה בציבור. ומוכח דאין 'ונשא אהרן' מוגבל דווקא לטומאת מת, ומכפר גם על טומאת שרץ.

ועכ"פ לא איברר לן מהיכן מקורו של ריצוי זה בטמא השרץ בקדשים, וביחוד לז"ד דילפינן 'מכפרים כמתכפרים', וכן הקשה הטה"ק שם (ד"ה הכא במאי עסקינן).

ותירץ הדרכי יושר (מובא בספר 'שלום רב'), דדחיית הגמ' אליבא דז"ד את הק"ו על שרץ - 'מכפרים כמתכפרים' - שייכת דווקא במקדישים ולא בקדשים, ולכן אפילו אליבא דז"ד איכא ק"ו ולומדים טומאת שרץ

מטומאת מת. [אך כל היכא דליכא ק"ו לא מרצה ציץ. והיה אולי אפשר לומר שבטומאה דזב ומצורע שיש בהם חומרא על של מת לא ירצה. אולם כתב במנחת ברוך (סי' ק"ו ענף ב') דאין שום חומרא בטומאת מגע של זב ומצורע על של מת, וכאן עסקינן בטומאת מגע, ולכן כל טומאות מגע ציץ מרצה, ולא כמו שכתבנו בסעיף ב]. ולפי"ז אין דין 'מכפרים כמתכפרים' נוגע לעצם הגדרת דין הטומאה, דאי הכי הרי שוב מצינו חומרא בטומאת שרץ שאין בטומאת מת, [דטומאת שרץ חמירא דאין לה דחיה בציבור במקדישים] אלא היקש זה הוא ענין רק לריצוי ציץ במקדישים בטומאת מת, דילפינן 'מכפרים כמתכפרים' ולא אמרינן 'ריצוי ציץ' אלא היכא דיש דחית טומאה במקדישים בטומאת מת דאל"כ לא יוקרב במועדו, אך בטומאת שרץ בישראל בק"פ אין דחיית טומאה במקדישים, וע"כ גם בכהנים לא דוחה [אף שיש ק"ו], אך אין כאן פירכא לק"ו של לימוד כפרת ציץ מטומאת מת לטומאת שרץ.

ה.

ועם כל זה חלוקים האוקימתות בז"ד בדין 'עון הקדשים ולא מקדישים'. דלאוקימתא קמא צ"ל, כרב אשי במנחות, 'ונשא אהרון את עון הקדשים ולא מקדישים' בא לשלול היכא דשינה הכהן מהאופן שציותה תורה לעשות את העבודה [כגון שמאל], והוא עון בחירי במקדישים ששינו ממה שציותה תורה, אך לא שולל כשעובד מקדיש בטומאה, אע"ג דלאו שפיר עביד, אין זה אלא מצב שהכהן נמצא בו, אך עושה את מעשה המצוה כהוגן. אך ל'איכא דדייק', שהקשו על ז"ד, 'קדשים ולא מקדישים' בא לשלול גם 'עון מקדישים' בטומאה כשכהן טמא מת עובד. [ולפי"ז גם לא בעינן מכפרים כמתכפרים למעט טומאת

שרץ דאין ציץ מרצה כלל על מקדישים] ותירצו 'שם טומאה' והכל בכלל 'ונשא אהרן', והאי דלא מרצה בכהן טמא שרץ הוא מטעם 'מכפרים כמתכפרים'. אולם ברש"י ד"ה 'לעולם בטומאת שרץ' כתב: "... וקממעט כהן טמא שרץ מלרצות, כדאוקמי זקני דרום פסול דמתניתין אטמא שרץ, וטומאת בעלים אין צריכין ציץ שהרי קרבן בטהרה קרב. ודקשיא לך היכא אישתראי בצבור, שום טומאה בעולם אישתראי בהו". נראה מדבריו פנים חדשות בז"ד, דסברתם אינה מטעם 'מכפרים כמתכפרים' אלא מיעוטא דקרא של 'קדשים ולא מקדישים' וצ"ע.

ביומא ז' ע"א כתב רש"י ד"ה 'בין בציבור':

לרצויי שמע מינה טומאת הגוף שנדחית אצלם קושי נדחית, וכל כמה דמצינן לאהדורי אטהרה מהדרינן". משמע מדבריו דאין הציץ מרצה כלל על טומאת הגוף? ! אמנם שם אינו לדעת זקני דרום.

"ומדבעי ציץ לרצויי שמע מינה לאו היתר הוא. ומה בין יחיד לצבור, שהיחיד אין טומאת הגוף נדחה אצלו שאין הציץ מרצה על טומאת הגוף, ושל צבור נדחית טומאת הגוף אצלם, ולא על ידי ציץ, מיהו, שמעינן מינה מדבעי טומאת בשר ועולין בצבור ציץ

ו.

כלל גם בקרבן שקבוע לו זמן על מקדישים, אלא דוקא על קדשים, ואעפ"כ מקריבים בטומאה לכתחילה וזהו אפי' למ"ד 'דחוייה' שצריך ריצוי ציץ אלא שבמקדישים אינו מרצה כלל.

אך לפי"ז תגדל השאלה מאוד מה שייכות יש לענין הציץ שיכפר על עון כהנים המקריבים בטומאת מת, דעד השתא מצינן למימר דאי בציבור מהני לכתחילה, הנה ביחיד סברא היא דמהני בדיעבד, אך אי בציבור גם לא מרצה הציץ במקדישים, מדוע יצורף ביחיד בכהן טמא לרצות?

ואולי אפשר לומר לדעת התוס' אליבא דז"ד, דהא דציץ אינו מכפר על מקדישים בק"צ, - הוא מטעם דאינו צריך דמקרא מלא דבר הכתוב דדוחה הטומאה - והפסוק 'ונשא אהרן עליו' אינו בא למעט, אלא להכנס במקום שאין הטומאה דחוייה, ועון הקדשים מורה שהוא דבר שהיה אסור בהקרבה, וודאי שלא שייך לומר זאת על ק"צ שהרי התורה צייתה להקריבו במועדו, אלא שלמ"ד דחוייה מכיון שישנו חסרון של טומאה, שהרי איננו היתר אע"פ שאפשר להקריב הרי ציץ נושא את עון טומאת הקדשים בלאו, הכי ולכן ישא גם בציבור, ומצריכים ציץ לכתחילה, אך אינו מעכב דרחמנא אמר שיקריבו אפי' בטומאה, וביחיד ירצה הציץ בדיעבד על הטומאה.

התוד"ה 'אבל' [כ"ב:] כתבו: "פירוש קודם שביעי מרצה אפי' בקרבן יחיד על ידי ציץ מתוך שמרצה בלא ציץ והא דאמר עון הקדשים ולא עון מקדישים מוקמינן להו בטומאת שרץ...". באופן פשוט נראה מדבריו ש'עון קדשים ולא מקדישים' הוא אכן מיעוטא אלא רק שמיעט את טומאת שרץ.

ועוד רואים בדבריהם שבציבור לא בעינן ציץ לריצוי. אפשר להעמיד דבריהם, דסברי דז"ד אמרו דבריהם רק אליבא דמ"ד הותרה, וכן הבינו הקדשי דוד וטה"ק. והוסיף הטה"ק ותלה את מחלוקת רש"י ור"ת בביאור ז"ד בשאלה אי טומאה בציבור לז"ד הוי דחוייה [רש"י] או הותרה דוקא [תוס'].

אולם איננו הכרח כלל דהנה התוס' ביומא ז' ע"א ד"ה 'פרים' (ובעמ' ב' שם ד"ה 'מכל') ובמנחות ט"ו ע"א ד"ה 'והכא' כתב וז"ל: "פי' הא אין הציץ מרצה על טומאת הגוף כדפי' בקונטרס, ודריש לקמן בהקומץ רבה (דף כה.) עון הקדשים הוא נושא ולא עון המקדישים ובפרק שני דזבחים (דף כג.) נמי אמרינן בהדיא דאין הציץ מרצה על טומאת הגוף והא דאמר בפ' כיצד צולין (פסחים ע"ז.) דלמ"ד טומאה דחוייה בעיא ציץ לרצויי היינו לטומאת בשר דמהני ציץ אבל לטומאת הגוף דלא מהני ציץ אפי' בלא ציץ". מפורש בדבריו דאין הציץ מרצה

ב. ע"י חדושי הגרי"ז.

ציץ מרצה לכתחילה לזרוק, דכל טומאת הקדשים היא דוקא אחר שחיטה, ואם אמרה תורה 'ונשא אהרון' פירושו של דבר שיזרוק את הדם, והוא מצב של בדיעבד. אולם ב'מקדישים' שהיא טומאה שלפני ההקרבה מי יימר שמחוייבים להבין מ'ונשא אהרון' שיקריב גם אם שחט באיסור?!

ומהאי טעמא תלו התוס' את סברת זקני דרום בהא שק"צ לא מחוייב ציץ, ולא מטעם שראינו שהציץ מרצה לכתחילה לקדשים, דאי אמרינן הכי אפשר לומר דדוקא היכא דהווי קדשים ולא רצתה תורה שיופסדו מרצה, אך לא אתי לכפר על מי שמלכתחילה לא היה לו להקריב. אך לעומת זאת אי חזינן שבק"צ לא בעינן ציץ, ובכ"ז בעינן לכתחילה ציץ לרצות, א"כ ודאי בא לכפר גם כל היכא דליכא מידי אחרינא דירצה על עוון הקדשים, וכי היכא דלכתחילה מרצה בקדשים, אף ירצה בדיעבד על מקדישים משום דחזינן שבא לכפר על עון הקדשים אפילו במקום שלא מעכב, א"כ הוא ריצוי כללי בדיעבד. וכ"ז דוקא בטומאה שהותרה מכללה בציבור שהיא טומאת מת, ולכן קילא והווי בכלל עוון הקדשים מכיוון שנדחתה בציבור במקדישים, אך טומאת שרץ, מכיוון שלא היתה בכלל מה שהותר בציבור גם אי אפשר להכלילה ב'ונשא אהרון', ורק בעוון הקדשים עצמם המפורשים בפסוק מרצה בכל גווני. ודבר פשוט שהיכא שאין היתר בציבור במקדישים בטומאת שרץ לא ירצה ליחיד כלל אף בדיעבד.

וד' יאיר עינינו.

ביומא ד' ז' ע"א: "מיתבי: היה מקריב מנחת פרים ואילים וכבשים ונטמאת בידו, אומר ומביאין אחרת תחתיה. ואם אין שם אלא היא - אומרינן לו: הוי פקח, ושתוק. מאי לאו - פרים אילים וכבשים דחג!" הא דבעינן התם ריצוי ציץ הוא מטעם שאמרנו ש'ונשא אהרון את עוון הקדשים' ודאי מדובר בטומאה שהותרה מכללה בציבור. אולם המשיכה הגמ': "אמר לך רב נחמן: לא, פרים - פר עבודה זרה, אף על גב דציבור הוא, כיון דלא קביע ליה זמן - מהדרינן. אילים - באילו של אהרן, דאף על גב דקביע ליה זמן, כיון דיחיד הוא - מהדרינן. כבשים - בכבש הבא עם העומר, דאיכא שיריים לאכילה". ובתוד"ה 'פרים' כתב דאף דפר ע"ז לא קבוע לו זמן וע"כ לא הותר מקריבו משום ריצוי ציץ. א"כ לר"נ מקריב לכתחילה אע"פ שלא קבוע לו זמן בגלל הציץ. וקשה דהא ציץ אינו נוגע לדין ההקרבה אלא רק מרצה בדיעבד, והיה לו להצריך קרבן אחר משום שאיננו ק"צ? אפשר לומר דדוקא למ"ד 'הותרה' צ"ל הסבר זה שהוא דוחק, אך למ"ד 'דחוייה' לא צריך להכי, ועסקינן בק"צ שקבוע לו זמן ובעי ציץ לכפר על הטומאה מ"מ.

אולם במכילתין ד' צ"ב ע"א נקט התוס' [ד"ה 'שלנה ושנטמאה'] בשאלתו: "ואם תאמר ונטמא מ"ט לא בעי כיבוס הא מדאורייתא זורקו לכתחילה כדאמרינן (פסחים דף פ:) 'דם שנטמא וזרקו בשוגג הורצה'. משמע לפי"ז דציץ מהני לזרוק את הדם, שנטמא אחר שנשחט, לכתחילה, ולא יביא קרבן אחר מדין תורה?

ונראה דדוקא בטומאת הקדשים מדין תורה